

DE VREDERECHTER EN HET BEWIND

DE VREDERECHTER EN HET BEWIND

Procedure na de wet van 17 maart 2013

Dirk SCHEERS
Tim WUYTS

De vrederechter en het bewind. Procedure na de wet van 17 maart 2013
Dirk Scheers en Tim Wuyts

© 2014 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Omslagbeeld: *Mon ciel est rouge*, Freundlich, Otto (1878-1943) – © RMN – Grand Palais/Philippe Migeat/Musée national d'Art moderne – Centre Georges Pompidou

ISBN 978-94-000-0552-5
D/2014/7849/130
NUR 822

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

WOORD VOORAF

De wet van 17 maart 2013 tot hervorming van de regelingen inzake onbekwaamheid en tot instelling van een nieuwe beschermingsstatus die strookt met de menselijke waardigheid (*BS* 14 juni 2013), heeft een totaal nieuwe regeling ingevoerd tot bescherming van onbekwamen. De aanbevelingen van het Comité van Ministers van de Raad van Europa en het Gehandicaptenverdrag van 2006 gaven een aanzet om onze regels ter zake aan te passen. De totstandkoming van de nieuwe regelgeving heeft wat voeten in de aarde gehad. In het jaar voorafgaand aan de inwerkingtreding van de wet bleek dat er nood was aan heel wat rechtzettingen. Een en ander is gebeurd door de wet van 25 april 2014 (*BS* 14 mei 2014). Daarnaast dienden de nieuwe teksten te sporen met de regelgeving betreffende de nieuwe familie- en jeugdrechtbanken. Dat gebeurde door de wet van 8 mei 2014 (*BS* 14 mei 2014).

De nieuwe regels doen de oude onbekwaamheidsstatuten zoals de verlengde minderjarigheid en het voorlopig bewind verdwijnen en vervangen deze door een eenvormige rechterlijke bescherming: het bewind. De andere bestaande beschermingsstatuten zoals de gerechtelijke onbekwaamverklaring en de toevoeging van een gerechtelijk raadsman waren ondertussen haast helemaal in onbruik geraakt. Bij het instellen van het nieuwe beschermingsstatuut werd een uitdrukkelijke voorkeur uitgesproken voor een bescherming buiten de rechter om door een lastgeving, ook al is deze enkel voorzien voor vermogensrechtelijke aangelegenheden.

De bedoeling van de wetgever was te zorgen voor een bescherming op maat van de beschermde persoon. Telkens kan worden afgetast in welke mate iemand onbekwaam verklaard dient te worden en in hoeverre er voor bepaalde handelingen dan wel bijstand of vertegenwoordiging nodig is. De vraag kan worden gesteld naar de haalbaarheid van deze doelstelling. Wat vaststaat, is dat de vrederechter een belangrijke taak te vervullen heeft in het kader van dit nieuwe beschermingsstatuut. Net zoals ten tijde van het voorlopig bewind gaat het er eigenlijk om dat er voor de beschermde persoon gezorgd dient te worden. En soms is 'zorgen voor' ook beschermen door beperkingen op te leggen.

Naast de materiële regels, werd ook de hele procedure herbekeken. Zo werden andere regels bepaald voor de instelling van een bewind en de oproepingen van partijen. Jammer genoeg is er niet gekozen voor een eenvormige procedure, maar

zijn er een hele reeks verschillende procedures voorzien met een andere rechtsingang, andere oproepingsregels, een ander procedureverloop en telkens andere posities voor de betrokken partijen. De wet noopt tot een nieuw denken over het onbekwaamheidsstatuut zelf, maar ook over de procedures daaromtrent. Dit boek wil een eerste wegwijzer zijn in de nieuwe procedures aangaande de bescherming van onbekwamen na 1 september 2014, de datum van de inwerkingtreding van de wet van 17 maart 2013. Tevens werden een aantal modellen opgenomen.

Door de verschillende wijzigingen die de opeenvolgende wetten hebben aangebracht in de oorspronkelijke tekst van de wet van 17 maart 2013 was er nood aan een duidelijk overzicht van de nieuwe wetsbepalingen. Tim Wuyts, academisch consulent aan de UGent, die we bovendien gerust de architect van de wet van 17 maart 2013 mogen noemen, heeft deze taak op zich genomen en een volledig gecoördineerde wettekst voorzien van alle relevante bepalingen aangaande het nieuwe bewind.

De toepassing van de nieuwe wet is, zoals steeds bij ingrijpende nieuwe wetgeving, een uitdaging. Onvermijdelijk zullen er in de eerste maanden nieuwe tekortkomingen aan de wet te voorschijn komen. Bij het opstellen van deze wegwijzer in de procedureregels werd nauw gekeken naar de praktische toepassing ervan. Het was vruchtbaar om samen met mijn zoon Constantijn, die zelf familiaal bewindvoerder is en zijn masterproef schreef over deze nieuwe wet, onze weg te zoeken in de nieuwe regelgeving en naar de beste praktische toepassingen. Het bij elkaar leggen van de ervaringen van een bewindvoerder uit de praktijk met een jonge, frisse kijk op het recht en een vrederechter die een groot voorstander is van meer bemoeizorg, was daarbij erg verrijkend.

Dirk Scheers
juli 2014

INHOUD

<i>Woord vooraf</i>	v
Hoofdstuk 1.	
Beschermde personen: nieuwe bijzondere rechtspleging in het Gerechtelijk Wetboek	1
Hoofdstuk 2.	
Buitengerechtelijke bescherming	3
2.1. Geschillen aangaande de uitvoering van de lastgeving	3
2.1.1. Wilsonbekwaamheid van de lastgever	3
2.1.2. De alarmbelprocedure	4
2.2. Geschillen aangaande de lasthebbers	5
2.2.1. Aanstelling lasthebber <i>ad hoc</i>	5
2.2.2. Betwistingen tussen de lasthebbers	5
Hoofdstuk 3.	
Vóór de rechterlijke bescherming	7
3.1. De verklaring van voorkeur	7
3.2. De verklaring van voorkeur bij vervanging of opvolging	8
Hoofdstuk 4.	
De rechterlijke bescherming	11
4.1. Bevoegdheid	11
4.1.1. Materiële bevoegdheid	11
4.1.2. Nabijheidsrecht en reizende dossiers	12
4.2. Het verzoek tot rechterlijke bescherming	13
4.2.1. De verzoekende partij	13
4.2.1.1. De belanghebbenden	13
4.2.1.2. Ambtshalve	14
4.2.2. De te beschermen persoon	15
4.2.3. Het verzoekschrift	15
4.2.3.1. Vermeldingen	15

4.2.3.2.	Bijlagen	18
4.2.3.2.1.	Attest van woonplaats	18
4.2.3.2.2.	Omstandige geneeskundige verklaring	18
4.3.	De behandeling van het verzoek tot rechterlijke bescherming.	21
4.3.1.	Voorafgaande handelingen	21
4.3.1.1.	De bijstand van een advocaat	21
4.3.1.2.	De raadpleging van het register	23
4.3.2.	De zitting	23
4.3.2.1.	Oproepingen	23
4.3.2.2.	Wie wordt er gehoord?	25
4.3.2.3.	Voorafgaand onderzoek door de vrederechter	25
4.3.2.4.	Plaats van de zitting	26
4.3.3.	De aan te stellen bewindvoerder.	26
4.3.4.	Het Openbaar Ministerie	28
4.4.	De beschikking inzake rechterlijke bescherming.	29
4.4.1.	Behandeling in raadkamer en openbare uitspraak	29
4.4.2.	Inhoud van de beschikking	30
4.4.2.1.	Partijen	30
4.4.2.2.	Noodzakelijkheid	30
4.4.2.3.	Bepaling van de onbekwaamheid	31
4.4.2.3.1.	Over de persoon	31
4.4.2.3.2.	Over de goederen	32
4.4.2.3.3.	Bijstand of vertegenwoordiging.	33
4.4.2.3.4.	Bepalingen aangaande bijstand	35
4.4.2.4.	Aanduiding van bewindvoerder en vertrouwens- persoon	35
4.4.2.5.	Duurtijd	36
4.4.2.6.	Taken van de bewindvoerder	36
4.4.2.7.	Permanente machtiging tot afname spaargelden	36
4.4.3.	Uitvoerbaarheid.	37
4.5.	Handelingen onmiddellijk na de aanstelling van de bewindvoerder	37
4.5.1.	Kennisgeving beschikking en aanvaarding opdracht bewind- voerder	37
4.5.2.	Publiciteit	38
4.5.3.	Leefsituatie- en patrimoniumverslag	39
4.5.4.	Vrijstellingsprocedure voor de ouders-bewindvoerders	39
4.6.	Het administratief dossier	40
4.6.1.	Inhoud	40
4.6.2.	Bewaring	41
4.6.3.	Inzage in het dossier	41
4.6.4.	Afschriften	42

4.7.	Procedures tijdens de rechterlijke bescherming	42
4.7.1.	Algemeen	42
4.7.2.	Machtigingsprocedure met oproeping (art. 1246 Ger.W.)	42
4.7.3.	Machtigingsprocedure zonder oproeping (art. 1250 Ger.W.)	44
4.7.4.	Geschillen tussen bewindvoerders (art. 1252 Ger.W.)	46
4.7.5.	Toekenning bezoldiging bewindvoerder	48
4.7.6.	De vrederechter en de openbare verkoop van onroerende goederen	49
4.8.	Bijzondere procedure na rechterlijke beëindiging van de rechterlijke bescherming	50
4.8.1.	Toepassingsgebied	50
4.8.2.	Procedure	51
4.8.3.	De ondraaglijke lichtheid van de procedure	52
4.9.	Betekening en kennisgeving bij rechterlijke bescherming	52
4.10.	Rechtsmiddelen	54
4.10.1.	Hoger beroep en verzet	54
4.10.2.	Termijnen	54

Hoofdstuk 5.

	Catalogus van procedures	55
5.1.	De verzoekprocedure (art. 1240 Ger.W.)	55
5.1.1.	Toepassingsgebied	55
5.1.2.	Verloop in een notendop	55
5.2.	De machtigingsprocedure met oproeping (art. 1246 Ger.W.)	56
5.2.1.	Toepassingsgebied	56
5.2.2.	Verloop in een notendop	57
5.3.	De machtigingsprocedure zonder oproeping (art. 1250 Ger.W.)	57
5.3.1.	Toepassingsgebied	57
5.3.2.	Verloop in een notendop	58
5.4.	De geschillenprocedure (art. 1252 Ger.W.)	58
5.4.1.	Toepassingsgebied	58
5.4.2.	Verloop in een notendop	58
5.5.	De procedure na beëindiging rechterlijke bescherming (art. 499/17, § 2 BW)	59
5.5.1.	Toepassingsgebied	59
5.5.2.	Procedure in een notendop	59

Hoofdstuk 6.

	Toezicht op het bewind: de jaarlijkse verslaggeving	61
6.1.	In geval van bijstand	61
6.2.	In geval van vertegenwoordiging	62

Hoofdstuk 7.	
Evaluatie	65
Hoofdstuk 8.	
Overgangsrecht	67
8.1. Inkanteling van bestaande voorlopige bewinden.....	67
8.2. Inkanteling van bestaande verlengde minderjarig verklaarden.....	68
Hoofdstuk 9.	
Modellen	69
Hoofdstuk 10.	
Wetteksten	85